

A 2013. évi „Zöld Forrás” pályázati felhívására benyújtott és támogatásban részesített projektünk

Projektazonosító: PTKF / 1200/2013.

A Projekt címe:

„ Hagyományaink nyomában. A helyi értékek megőrzése a Dél-Alföldi tanyai világban”

A programunkat 2013 októberében tudtuk indítani. A szervező munkánk eredményei:

A programunkban szakmai előadásokat, képzéseket, gyakorlati bemutató foglalkozásokat szerveztünk. A tanya térség részletes megismerése után és alapján biokertet alapítottunk. Sok közös programunk volt, amelyeken minden alkalommal a térség fiatal és felnőtt lakosok nagy érdeklődéssel és magas létszámban vettek részt. A kutató munkáink alapján, és a programban résztvevők segítségével az eredményeinket, egy csodaszép kiadványba összegeztük. (Mellékletben látható.) Tevékenységeink szakértői tevékenységek voltak, melyeket részben továbbra is folytatjuk és kitűzött terveket megvalósítjuk, remélhetőleg kapunk támogatást.

A probléma amelyet a projektben feldolgozni és bemutatni kívántunk:

Ismeretes volt, hogy itt a Dél-Alföldön, Rösztke település és környékének lakosai, a Tisza mellett a természet erőforrásaiból táplálkoztak már ősidők óta. Itt az ősi településrendszer a tanya forma, mely a magyar nemzeti örökség fontos részét képezi, sajátos térszerkezeti struktúra. Mind ezek elmúlni, eltűnni látszanak, s szerintünk is mind ezek fennmaradását fontosnak tartjuk, melynek revitalizációja, fejlesztése szerintünk nemzeti érdek kell, hogy legyen.

A legfontosabb megállapításunk volt a projekt indító szakaszában a munkacsoportban, hogy a tanya térségeknek fontos értéke van, pl. potenciálisan alkalmas a fenntartható fejlődés, modelljének megvalósítására. A térségi tanyavilág többsége természeti és társadalmi problémák (alacsony életszínvonal, a **vezetékes víz és elektromos áram hiánya**, szegregáció) színtere. Látjuk, hogy környezetvédelmi szempontból a *” tanyai életforma”* jelentős, mivel az ott élő emberek a természeti értékek jó ismerői. A programba felkutattunk a hagyományos funkciókat, és igyekeztünk azok minden részletét megismerni, feleleveníteni, bemutatni. Láttuk, hogy ez szolgálja gazdaságossági célokat és segítené az egészséges életmód alakítását. Minden, amit eddig úgy mond a természet „ingyen adott”, most is adná, ha fogadnánk.

A projekt célja és megvalósítandó feladata volt;

- a vidék megtartó-képességének erősítése, közösségi programok szervezése által.
- a tanyai életmód revitalizációjának elősegítése, közösségi beszélgetések, együttes tevékenység által pl. hagyományos receptek alapján közös főzések,
- a hagyományos épületek megőrzése, olyan módon ebben a projektben is, hogy segítséget adunk a felújítási műszaki tervek elkészítésével
- a hálózati energia kiváltására alkalmas eszközök bemutatása, pl. Napenergia hasznosító eszközök bemutatása, energiatakarékos eszközökre a figyelem irányítása,
- a természet adta lehetőségekhez igazodó „elfeledett” életmód, biogazdálkodás elősegítése bemutatással, helyi termékekből élelmiszer és használati tárgyak készítése. Egyesületi bemutatásra alkalma biokert létrehozása.

- A projekt célcsoportja volt:** a Homokháti Kistérség lakosainak minden korosztálya, együttműködésben a településen élő felnőttek és fiatalok csoportjával.
- A céljainkat a program során sikerrel valósítottuk meg. Minden közösségi találkozás előkészítésében sok aktivistánk volt segítségünkre. A rendezvényünkön a lakosok nagy érdeklődéssel és nagy létszámba vettek részt. Mindezeket bemutatjuk az következő három témakör részletes elemzésével, és a részleteket összegző különösen hangulatos kiadványunkban, melynek címe:

„A fenntarthatóság Röszkén egykor és napjainkban”.

A megvalósított program rövidtartalmi értékelése összegzése.

A programban a felméréseink alapján bizonyítást nyert az a feltevésünk, hogy a tanyákon élő embereknek, családoknak három jelentős csoportja van:

- az első csoport, akik eddig és eztán is a tanyákon élnek, mezőgazdasági termelő tevékenységet folytatnak, Ők viszik tovább a hagyományos tudást. Sajnos egyre kevesebben vannak és növekszik azon tanyák száma, amelyekben már nem lakik senki. Bizonytalan a további kimenet. Itt kellene hathatós támogatás, hogy a fiataloknak legyen vonzó a „tanyasi élet.” Ennek a problémának a megoldása közös országos ügynek kell lenni.
- a második csoport, akik a számára ez a "második otthon", a tanya funkciója ebben az esetben az, hogy a tulajdonosok hagyományosan mezőgazdasági termelésből élnek (a mezőgazdasági idényben a tanyán élnek és dolgoznak), de már életvitel szerűen egész évben nem laknak a tanyán. Ez a csoport is visszaszorulóban van. Ezt mára az üdülési célú használat pótolja, fenntartva a gondozott tanyákat
- a harmadik csoport a nagy városokból érkező bevándorlók, ők az olcsóbb lakhatási lehetőséget keresik, a gazdálkodással nem foglalkoznak. Ez a csoport itt Röszkén is egy nagyobb létszámú. Egy részüknek van munkahelye a közelben, vagy a városban. Számukra a tanyáról való közlekedés okozhat nehézséget. Itt Röszkén ez gond is megoldódott, helyközi autóbusz jártok indításával.

A közlekedés a tanyai térségben nem csak a felnőttek számára fontos, hanem a tanyákon élő családok gyermekeinek az oktatási – helyi vagy városi - intézményekbe való eljutás szempontjából kiemelt jelentőséggel bír. Pl. ez a szolgáltatás a legfontosabb abban a tekintetben, hogy a családok a tanyai életformát tudják vállalni. Itt Röszkén és a környező tanyás térség településeink a tanyasi körzetekben való közlekedés igen jól meg van oldva. Természetesen még ezen is lehet javítani.

Másik jelentős probléma a tanyai lakosság elöregedése. Itt a térségünkben azok a lakosok, akik nem kívánják, vagy nem tudják elhagyni tanyai lakásukat a helyi önkormányzatoktól hathatós támogatást kapnak a helyi Családsegítő központoktól. Mind ezek biztosítják az, hogy a tanyák fenn tudjanak maradni, és az ott lakók ápolják a hagyományokat.

A program során, a Polgárőr Egyesülettel közösen bejártuk a tanyás térséget, **ami legfontosabb, hogy a térségünkben a tanyai úthálózat gondozott rendben van. Mind ezek zálogai a kívánt fejlődésnek. Bízunk benne , hogy az emberek nem vándorolnak, elvándorolnak el, és a környezeti értékek felértékelődése miatt reméljük növekszik a kereslet a tanyák iránt.**

Megállapítottuk, hogy a tanyák fejlesztése mind a három csoportban fontos feladata helyi önkormányzatoknak.

A témákat az alábbi tevékenységeken keresztül valósítjuk meg:

- I. Energiahatékonyság
- II. Dél-Alföldi, a Röszkei tanyavilág település szerkezetének, építészeti értékeinek bemutatása.
- III. A Helyi terményekből élelmiszer. Nyilvános gyakorlati foglalkozás. Biogazdálkodás a gyakorlatban

Betakarítás és tapasztalatok

Betakarítottuk a gyönyörű termést és télire vegyszer mentesen befőztük.

Összefoglalás

Bemutattuk a tanyavilág hagyományos funkcióinak felelevenítése költséghatékony megoldásokkal. A tanyai életforma egykor családokat tartott el, erre ma is szükség lenne. Kerestük annak lehetőségét, hogy hogyan lehet a hagyományos tudást megőrizni. Fontosnak tartottuk, hogy ez a tudás ne vesszen el, hisz a tanyai emberek a természeti értékek jó ismerői voltak, szolgáltatásait fenntartható módon vették igénybe. Szeretnénk, ha tanyákról az elvándorlás megállna.

A helyszínen ismerkedünk az építészettel, a hagyományos gazdálkodás módszereivel, a mesterségekkel, és a szokásokkal.

A projekt eredményeit eseményei Kiadványba rendeztük. A kiadvány megjelenését nagy érdeklődéssel fogadta a lakosság.